

Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d. : 21 april 2026
Registratiekenmerk : 202660178
Zaaknummer : 202660178
Afdeling opsteller : Maatschappelijke ontwikkeling
Bereikbaar onder : +31631044936, hennie.ter.haar@brunssum.nl
Portefeuillehouder : Jaimy van Dijk
Raadsvergadering d.d. : 2 juni 2026
Uiterlijke datum : 2 juni 2026

Aan de raad,

1. Onderwerp

Ontwerpbegroting 2027, 1e begrotingswijziging GGD ZL 2026 en jaarrekening 2025 gemeenschappelijke regeling GGD ZL.

2. Uitgangssituatie (WAAROM?)

a. Aanleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken in het kader van onder meer de wet publieke gezondheid, wet maatschappelijke ondersteuning en de wet op de lijkbezorging is gekozen voor een publiekrechtelijke samenwerking in Zuid-Limburg, waarbij een zelfstandige organisatie (GGD-ZL) is opgericht die voor de 16 ZL gemeenten taken uitvoert. Deze publiekrechtelijke samenwerking is gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling (GR). Bij het overdragen van bevoegdheden naar een GR is het gevolg dat een gemeentelijk bestuur meer op afstand staat en minder invloed kan uitoefenen dan bij taken in eigen beheer.

Het Dagelijks Bestuur (DB) van de GGD ZL zendt jaarlijks uiterlijk 30 april de (voorlopige) jaarrekening over het afgelopen jaar en de ontwerpbegroting voor het komende jaar toe aan de raden van de deelnemende gemeenten. De (voorlopige) jaarrekening wordt enkel ter kennisname aangeboden aan de raad. In juli volgt meestal de definitieve en vastgestelde jaarrekening.

Bij brief van 31 maart jl. heeft de GGD-ZL de begrotingswijziging 2026, de begroting 2027 alsmede de jaarstukken 2025 aangereikt. Zie bijlage 1 (doc.nr. 202660266).

De raad heeft binnen twaalf weken na verzending van de ontwerpbegroting door het DB de wettelijke mogelijkheid om zijn wensen en bedenkingen ten aanzien van de ontwerpbegroting kenbaar te maken door het indienen van een zienswijze. De raad is niet bevoegd de ontwerpbegroting goed te keuren. Het DB van de GGD reageert voor vaststelling van de begroting door het AB schriftelijk én gemotiveerd op de ingediende zienswijze door de raad. Het AB stelt vervolgens de begroting vast.

Brief college 2 juli 2024: verzoek structurele taakstelling 5%

Op 2 juli 2024 heeft uw college – en de meeste Parkstadgemeenten en diverse Zuid-Limburgse gemeenten – een brief gestuurd aan alle GR-en met daarin de opdracht om de uitgaven dusdanig bij te stellen dat dit zou resulteren in een structurele verlaging van de gemeentelijke bijdrage vanaf 2026, waarbij is uitgegaan van een structurele taakstelling van minimaal 5% (Djumazaak 202425104).

Bij de totstandkoming van de begroting 2026 heeft GGD ZL dit signaal serieus opgepakt en alle bezuinigingsrichtingen verkent in samenspraak met de gemeentelijke vertegenwoordigers, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Na een grondige analyse is duidelijk geworden dat een aanvullende gemeentelijke bezuiniging, boven op de landelijke kortingen waarmee de GGD geconfronteerd wordt, niet verantwoord is zonder grote consequenties voor onder meer de wachttijd met risico's bij Veilig Thuis, de dalende vaccinatiegraad en de arbeidsmarkttekorten. Daarnaast wordt volop ingezet op preventie én de beweging van zorg- naar sociaal domein / voorliggende veld op de beleidsterreinen trendbreuk-GALA-IZA, jeugdhulp, WMO voorzieningen en participatie. Terreinen waarin de GGD ZL, mede namens onze gemeente, deels als partner, coördinator of uitvoerder betrokken is. Er is dezerzijds onderkend dat er in het huidige bestel en onder huidige omstandigheden geen verantwoorde ruimte is voor extra bezuinigingen.

In dit voorstel worden de jaarstukken 2025, de begrotingswijziging 2026 alsmede begroting 2027 van GGD-ZL uiteengezet.

b. Huidige situatie/probleemstelling

Het Dagelijks Bestuur van de GGD-ZL biedt de gemeenteraden van de bij de gemeenschappelijke regeling aangesloten gemeenten de gelegenheid om een zienswijze in te dienen over de begrotingswijziging 2026 en de begroting 2027. Tevens zijn ter informatie de jaarstukken 2024 aangereikt.

3. Gewenste situatie (WAT?)

a. Wat willen we bereiken?

Uw gemeenteraad de gelegenheid te geven een zienswijze te geven op de Ontwerpbegroting 2027 en de begrotingswijziging 2026, zodat deze zienswijze betrokken kan worden bij de definitieve besluitvorming door het AB op 8 juli 2026.

b. Kaders

1. traject tot dusverre

De ontwerpbegroting 2027 en 1^e begrotingswijziging 2026 zijn in de vergadering van het DB op 30 maart 2026 behandeld. De ontwerpbegroting 2027 en de begrotingswijziging 2026 is ontvangen bij brief van 31 maart 2026. De raad kan tot en met 31 mei 2026 een zienswijze indienen tegen zowel de ontwerpbegroting 2027 alsmede 1^e begrotingswijziging 2026. Het AB stelt de begroting 2027 en de 1^e begrotingswijziging 2026 vast op 8 juli 2026.

2. rol/ bevoegdheden college van B en W

Het college adviseert de raad over het wel of niet afgeven van een zienswijze.

3. algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)

Wet publieke gezondheid (Wpg)

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Wet op de lijkbezorging

Wet gemeenschappelijke Regelingen (WGR)

Gemeenschappelijke Regeling GGD Zuid Limburg

Kadernota 2027 GGD Zuid Limburg

Het regionale gezondheidsbeleid 'Zuid springt eruit: Zuid-Limburg zet nieuwe trend in gezondheid'

Het meerjarenbeleidplan 2024-2027 GGD Zuid Limburg

Regioplan IZA-GALA

4. past het voorstel in de strategische visie/relatie met uitvoeringsagenda?

Het programma en de activiteiten van de GGD ZL passen in het Koerskompas en de uitvoeringsagenda.

5. relatie met programmabegroting/ financiële gevolgen

Jaarrekening 2025

Het resultaat 2025 van de programmalijnen GGD, JGZ en VT is als volgt:

GGD	€ 1.642.058
JGZ	€ 687.458
Veilig Thuis (VT)	€ - 164.675
Totaal	€ 2.164.841

De jaarrekening van de GGD-ZL kent een positief resultaat van € 2.164.841. Binnen het onderdeel GGD is dit een resultante van een aantal incidentele meevallers en verschuivingen in de uitgaven.

Bij het onderdeel JGZ was sprake van diverse incidentele meevallers die de tegenvallers overtreffen, zoals de lagere overheadkosten. Dit is toe te rekenen aan niet begrote dekking uit projecten en lagere automatiseringskosten.

Bij Veilig Thuis (VT) is het negatieve resultaat te verklaren door de hoge kosten van inhuur derden voor het wegwerken van de achterstanden en wachtlijsten.

Het AB heeft 15 april jl. besloten tot volgende resultaatsbestemming 2025:

- Het positieve resultaat van de programmalijn GGD € 1.642.058 voor € 758.057 te doteren aan de bestemmingsreserves Forensische Geneeskunde en COVID19, € 377.217 in te zetten voor de verdeling programmaresultaat en € 479.784 te retourneren aan de deelnemende gemeenten; (*aandeel Brunssum = € 22.012 (710001/443302)*).
- Het positieve resultaat van de programmalijn JGZ € 687.458 voor € 900.000 te doteren aan de bestemmingsreserves digitaal cliënt dossier en JGZ taxatiemethode en € -212.542 te gebruiken vanuit de verdeling programmaresultaat GGD.
- Het negatieve resultaat van de programmalijn VT € -164.675 af te boeken op het restant verdeling programmaresultaat GGD.

Per saldo ontvangen de deelnemende gemeenten een bedrag van € 479.784 over 2025 retour. Voor Brunssum betekent dit een totale restitutie van € 22.621, te verantwoorden met de 2^e berap 2026.

Begrotingswijziging 2026

De 1^e begrotingswijziging 2026 in verband met de uitbreiding van 7 fte bij VT leidt tot een hogere bijdrage voor Brunssum voor 2026 aan GGD ZL van € 36.027 en een aanpassing van de gemeentebegroting 2026 via de 15^e begrotingswijziging 2026. Zie in bijlage 7 (doc.nr. 202660481).

Ontwerpbegroting 2027:

De ontwerpbegroting 2027 leidt tot een bijdrage voor Brunssum voor 2027 van € 2.247.688 aan GGD ZL. Dit betreft een stijging van € 142.536 (6,7%) ten opzichte van het in onze meerjarenraming 2027 –2029 opgenomen bedrag voor de gemeentelijke bijdrage aan GGD ZL voor 2027. De stijging zit voornamelijk in de doorrekening van de extra fte bij VT, effect indexering en CAO.

Onderdeel begroting GGD	Begroting GGD (deel Brunssum)	Kostenplaats Brunssum	Begroting Gemeente Brunssum	Vershil bij te ramen via begrotingsbeeld 2027
Algemene dekkingsmiddelen	€ 70.365	710001/443302	€ 68.911	€ 1.454
Gezondheid en maatschappelijke participatie	€ 37.720	710001/443302	€ 36.941	€ 779
Kennis en Innovatie	€ 252.359	710001/443302	€ 247.146	€ 5.213
Seksuele gezondheid, infectieziekten en milieu	€ 210.246	710001/443302	€ 205.903	€ 4.343
Toezicht Wmo	€ 6.615	710001/443302	€ 6.478	€ 137
Totaal GGD	€ 577.305		€ 565.379	€ 11.926
Veilig Thuis	€ 497.678	622001/443820	€ 417.308	€ 80.370
Totaal Veilig Thuis	€ 497.678		€ 417.308	€ 80.370
JGZ 0-18 jr.	€ 1.062.989	710001/443820	€ 994.650	€ 68.339
Index JGZ 2025	€ 10.706	710001/443820	€ 32.973	€ -22.267
Index JGZ voorlopig 2027	€ 51.113	710001/443820	€ 21.354	€ 29.759
Effect aantal jeugdige	€ -14.357	710001/443820	€ 14.012	€ -28.369
Rijksvaccinatie frequentie	€ 62.237	710001/443820	€ 59.459	€ 2.778
Totaal JGZ	€ 1.172.688		€ 1.122.448	€ 50.240
Totaal GGD 2025	€ 2.247.671		€ 2.105.135	€ 142.536

c. Argumenten en overwegingen

Kerntaken

De GGD Zuid-Limburg is een Gemeenschappelijke Regeling (GR), die is ingesteld door de 16 gemeenten in Zuid-Limburg. Gemeenten hebben de wettelijke taak om de lokale publieke belangen op het gebied van publieke gezondheid te behartigen. Gemeenten bepalen het gezondheidsbeleid en voeren hierop regie. De GGD Zuid Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarmee draagt de GGD-ZL bij dat iedereen, van jong tot oud, actief kan deelnemen aan onze samenleving.

De GGD-ZL kent drie programma's: Geneeskundige Gezondheidsdienst (GGD), Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en Veilig Thuis (VT). De taken van de GGD staan beschreven in het dienstverleningspakket en hebben een wettelijke grondslag in de Wet publieke gezondheid, de Wet ambulancezorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning.

De GGD Zuid-Limburg (GGD-ZL) adviseert gemeenten, levert data en kennis, verbindt partijen en is aanjager van processen die moeten leiden tot een betere gezondheid van de Zuid-Limburgers. Ook zorgt de GGD-ZL voor de uitvoering van de wettelijke taken uit de Wet publieke gezondheid en aanvullende taken die door de gemeenten aan de GGD-ZL zijn opgedragen. Bij de GGD-ZL is het programmamanagement van Trendbreuk ondergebracht. Het programma Trendbreuk is een overkoepelend programma waarin vanaf 20218 in Zuid

Limburg de krachten gebundeld worden. Doel hiervan is om in 2030 een kwart van de achterstanden ten opzichte van de rest van Nederland ingelopen te hebben.

Jaarrekening 2025

De jaarstukken 2025 worden ter kennisname aangeboden. De accountant heeft ingestemd met de jaarrekening 2025 en deze voorzien van een goedkeurende controleverklaring en een accountantsverslag. De jaarstukken zijn 15 april jl. vastgesteld door het AB van de GGD-ZL. In het jaardocument 2025 is de verantwoording van het hele concern over het kalenderjaar 2025 weergegeven. Zie bijlage 2 (doc.nr. 202660332).

In 2025 is door bestuur van de GGD ZL kritisch gekeken naar de kerntaken in relatie tot de financiële situatie van de gemeenten. In 2025 is met name aandacht besteed aan de situatie bij Veilig Thuis, de doorontwikkeling van de jeugdgezondheidszorg, forensische geneeskunde en het bereik van vaccinaties. Daarnaast heeft de GGD in verschillende (regionale) gremia bijgedragen aan het verbinden van het sociaal domein, zorg en preventie. Hierbij worden de landelijke akkoorden omgezet in regionale én lokale plannen met impact.

Begrotingswijziging 2026

Er liggen 2 begrotingswijzigingen voor.

De 1e begrotingswijziging heeft betrekking op de ontstane (nood)situatie bij Veilig Thuis (VT). VT is het expertisecentrum en meldpunt voor geweld in afhankelijkheidsrelaties in Zuid Limburg. Deze wettelijke taak is verankerd in de Wet maatschappelijke ondersteuning en maakt vanaf 2015 onderdeel uit van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Zuid-Limburg. Bij het opstellen van de begroting 2026 - een jaar geleden - is niet voorzien dat de forse stijging van het aantal meldingen bij VT forse gevolgen zou hebben voor de wachtlijst en de werkdruk van de medewerkers. Binnen VT is een wachtlijst met bijbehorende risico's ontstaan. Hierdoor is er momenteel nauwelijks ruimte voor de inzet van de expertiserol, vernieuwing in de regio, versterking van de preventieve functie van VT. Ook komt de uitvoering en concretisering van de Regiovisie 2024-2031: 'Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties' onder druk te staan. Op 26 november 2025 heeft het AB gesproken over wat nodig is om de noodsituatie onder controle te krijgen. Uit een onderliggende en onderbouwde berekening blijkt dat hiervoor, ten minste, een structurele uitbreiding van 14 FTE nodig is. Eind 2025/begin 2026 bent u geïnformeerd over deze noodsituatie in een raadsinformatiebrief. Zie bijlage 3: RIB VT (doc.nr. 202660357).

Na een uitgebreid en zorgvuldig proces met het bestuur (DB en AB) van de GGD is de ophoging van de formatie bij Veilig Thuis verwerkt in de begroting. Tegelijkertijd is het proces opgestart om – samen met gemeenten en ketenpartners – het gesprek te voeren en acties uit te zetten om de samenwerking in de keten te verstevigen én het expertisecentrum en de expertiserol van Veilig Thuis te versterken. De resultaten van deze inspanningen (in pilots) worden meegenomen in het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2028-2031. Ter informatie is factsheet VT bijgevoegd (bijlage 4. doc.nr. 202660361). De eerste 7 FTE voor 2026 zijn verwerkt in de voorliggende begrotingswijziging 2026, welke thans voor zienswijze aan uw gemeenteraad wordt aangeboden.

De andere begrotingswijziging 2026 GGD ZL betreft een technische aanpassing 2026. Deze heeft betrekking op indexerings, DUVO middelen, reizigersvaccinaties, JGZ en FDL. Voor gemeente Brunssum is deze aanpassing kostenneutraal. De indexering past binnen onze gemeentebegroting 2026. De overige kosten worden opgevangen via gelden derden, dan wel de gevormde bestemmingsreserves uit het positief resultaat 2025. Deze technische begrotingswijziging is een bevoegdheid van het AB. Derhalve geen traject voor zienswijze.

Ontwerpbegroting 2027

De GGDZL stelt jaarlijks een zo realistisch mogelijke begroting op met daarin de baten en lasten voor het komend kalenderjaar. De algemene uitgangspunten bij de GGDZL voor de begroting zijn in de gemeenschappelijke regeling of besluiten van het Algemeen Bestuur vastgelegd. Voor de periode 2024-2027 hebben gemeenten de beleidsagenda middels een in juli 2023 vastgesteld meerjarenbeleidsplan bepaald. Het regionaal gezondheidsbeleid: 'Zuid springt eruit, Zuid-Limburg zet de nieuwe trend in gezondheid' én het nieuwe gezondheidsbeleid (in concept): 'Gezondheid nu, voor later 2025-20230' zijn hierbij leidende documenten. 2027 is het laatste jaar van het meerjarenbeleidsplan 2024-2027. De begroting 2027 borduurt voort op de eerder ingeslagen weg met de drie programma's: Geneeskundige Gezondheidsdienst (GGD), Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en Veilig Thuis (VT). De taken van de GGD staan beschreven in het dienstverleningspakket en hebben een wettelijke grondslag in de Wet publieke gezondheid, de Wet ambulancezorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning. In het document 'Begroting 2027 GGD ZL' zijn de verschillende onderdelen uitgewerkt. Zie hiervoor in bijlage 5 (doc.nr. 202660424)

Strategische ontwikkelingen die van invloed zijn op de uitvoering van de kerntaken

In 2027 komen een aantal onderling verbonden opgaven samen voor de GGD-ZL. In 2015 startten we in Zuid-Limburg met de langjarige Trendbreukaanpak en in het nieuwe Aanvullende Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) worden het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) verder uitgediept. Eind 2026 wordt dit geconcretiseerd in een nieuw of geüpdatet regioplan Zuid-Limburg. Samen met het regionaal gezondheidsbeleid 2025-2030 'Gezondheid nu, voor later!' en het meerjarenbeleidsplan 2024-2027 vormt dit het kader voor 2027.

Deze akkoorden en nota's vragen om een integrale beweging: van ziekte en zorg naar gezondheid en preventie. Er wordt gebouwd aan een stevige regionale preventie-infrastructuur tussen zorg, sociaal domein en publieke gezondheid.

Specifieke ontwikkelingen die van financiële invloed zijn op de uitvoering van de kerntaken GR

Veilig Thuis

In het domein veiligheid en zorg ontwikkelt zich veel. De uitvoering van de regiovisie Geweld in Afhankelijkheidsrelaties 'Samen sterk, iedereen veilig 2024-2031' vraagt steeds meer inzet. Dit komt doordat het aantal meldingen bij Veilig Thuis en verzoeken om expertise fors toenemen. Dit heeft directe gevolgen voor de uitvoering van Veilig Thuis. Om die reden zit er in de begroting 2027 een budgetverhoging. Zie ook bij begrotingswijziging 2026.

Vaccinaties

Het vaccinatieprogramma is op verzoek van de Gezondheidsraad veranderd. Het concreet doorvoeren van de wijzigingen betekent extra inspanningen voor de uitvoering van de JGZ. Daarvoor zijn voor gemeenten en JGZ-organisaties tijdelijk extra middelen beschikbaar gesteld. Het bedrag van € 75.485 is door de Zuid-Limburgse gemeenten ontvangen via de septembercirculaire 2025 Gemeentefonds en wordt door de GGDZL afgeroepen, om de extra kosten gemoeid met de vaccinatie inspanningen af te dekken.

Forensische geneeskunde

Het wegvallen van de Medische Arrestantenzorg leidt ook in 2027 tot minder inkomsten, terwijl de 24/7 beschikbaarheid van forensisch artsen en verpleegkundigen noodzakelijk blijft. Dit heeft als gevolg dat de financiële dekking van de 24/7 dienstverlening onder druk staat. Er wordt onderzocht hoe meer kostendekkend gewerkt kan worden én het werk interessant te houden voor de professionals.

Landelijk wordt een toekomstbestendiger stelsel voor de uitvoering van de forensische geneeskunde uitgewerkt. Hiervoor is een wijziging van het landelijke stelsel nodig; van een regionaal model, naar een model met landelijke regie per 2027/2028. Een routekaart is in dit kader nog niet bekend. In de begroting 2027 is met deze ontwikkelingen rekening gehouden.

d. Opties en keuze

Uw raad kan besluiten om:

1. een zienswijze in te dienen tegen de ontwerpbegroting 2027 en 1e begrotingswijziging GGD ZL of
2. geen zienswijze in te dienen tegen de ontwerpbegroting 2027 en 1e begrotingswijziging 2026 GGD ZL.

Geadviseerd wordt te kiezen voor optie 1 en gelet op zowel de inhoudelijke als budgettaire ontwikkelingen de komende jaren de voorgestelde zienswijze vast te stellen en deze aan het DB van de GGD ZL te laten toekomen. Verwezen wordt naar bijlage 6 'brief zienswijze' (doc.nr. 202662381).

4. Bijlagen:

1. Aanbiedingsbrief inzake jaardocument 2025, zienswijze begrotingswijziging 2026 en begroting 2027 GGD-ZL (doc.nr. 20260266)
2. Jaaroverzicht 2025 GGD-ZL 'Samen werken aan een gezonde samenleving' (doc.nr. 202660332)
3. RIB VT (doc.nr. 202660357)
4. Factsheet VT (doc.nr. 202660361)
5. Begroting 2027 GGD ZL (doc.nr. 202660424)
6. Zienswijze begrotingswijziging 2026 en begroting 2027 GGD ZL (doc.nr. 202662381)
7. 15^e begrotingswijziging 2026 inzake GR GGD-VT 1^e begrotingswijziging (doc.nr. 20266481)
8. Dashboard (doc.nr. 202660500)

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester

Secretaris

Raadsbesluit

Afdeling : Maatschappelijke ontwikkeling
Registratiekenmerk : 202660178

De raad van de gemeente Brunssum;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 21 april 2026, afdeling Maatschappelijke ontwikkeling;

Besluit:

1. Kennis te nemen van het jaarverslag en jaarrekening 2025 van GGD ZL;
2. Kennis te nemen van de 1e begrotingswijziging GGD ZL 2026 en hiertegen bijgevoegde zienswijze in te dienen;
3. Kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2027 van GGD ZL en hiertegen bijgevoegde zienswijze in te dienen;
4. GGD ZL te informeren via bijgevoegde brief met zienswijze (doc.nr. 202662381).
5. Bijgevoegde 15e begrotingswijziging gemeentebegroting 2026 Gemeente Brunssum vast te stellen (doc.nr. 20266481)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 2 juni 2026

De Raad voornoemd,

Voorzitter

Griffier